

ART DECO STİLİNİN TEKSTİL TASARIMLARINA YANSIMALARI¹

Kezban SÖNMEZ²
İlay UYSAL³

²Dr. Öğr. Ü., Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, kezbankarasonmez(at)gmail.com

³Yüksek lisans öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı, ilayuysal(at)hotmail.com

Sönmez, Kezban ve İlay Uysal. "Art Deco Stilinin Tekstil Tasarımlarına Yansımaları".
ulakbilge, 42 (2019 Kasım): s. 825-841. doi: 10.7816/ulakbilge-07-42-06

Öz

1920'li yıllarda ortaya çıkan ve 1940'lı yılların ortalarına kadar Avrupa ve Amerika'da etkili olan Art Deco stili özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşı arasında dünyanın birçok yerine yayılmış olan bir üsluptur. İsmi 1925 yılında Fransa'da düzenlenen Exposition Internationale Des Arts Décoratifs et Industriels Modernes (Uluslararası Modern Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar Sergisi) sergisinden almıştır. Art Deco stili, başta Art Nouveau olmak üzere birçok sanat akımından izler taşımaktadır. Ayrıca Antik Mısır, Aztek ve Meksika kültürlerinden de esinlenen bu stil; mimari, iç mimari, mobilya, güzel sanatlar, tekstil ve moda alanlarında etkili olmuştur. Konusu "Art Deco Stilinin Tekstil Tasarımlarına Yansımaları" olarak belirlenen çalışmada; Art Deco tekstillerinin özelliklerinin belirlenmesi ve günümüz iç mekân tekstil tasarımlarına yansımalarının ortaya konması amaçlanmıştır. Daha önceki çalışmalarda iç mekân tekstillerine yönelik tasarım önerilerinin bulunmaması konuyu önemli kılmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Kavramsal çerçeve için konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, daha sonraki süreçte, Art Deco sanat akımında en sık kullanılan motiflerden ve ABD'nin Miami şehrinde yer alan mimari yapılardan esinlenilerek, yedi adet döşemelik kumaş tasarımı yapılmış ve çalışmada bu tasarımlara da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Art Deco, tasarım, tekstil.

Makale Bilgisi

Geliş: 17 Temmuz 2019

Düzeltilme: 22 Ağustos 2019

Kabul: 30 Eylül 2019

Giriş

1920’li yıllarda ortaya çıkan ve 1940’lı yılların ortalarına kadar Avrupa ve Amerika’da etkili olan Art Deco stili özellikle Birinci ve İkinci Dünya Savaşı arasında dünyanın birçok yerine yayılmış olan bir üsluptur (Erzen, 2005: 59). İsmi 1925 yılında Fransa’da düzenlenen Exposition Internationale Des Arts Décoratifs et Industriels Modernes (Uluslararası Modern Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar Sergisi) sergisinden alan Art Deco stili, başta Art Nouveau akımı olmak üzere Fütürizm, Kübizm, Konstrüktivizm, De Stijl ve Bauhaus gibi sanat akımlarından izler taşımaktadır. Ayrıca Antik Mısır, Aztek ve Meksika kültürlerinden de esinlenen Art Deco; mimari, iç mimari, mobilya, güzel sanatlar, tekstil ve moda alanlarında etkili olmuştur. Doğrusal çizgiler, simetri, geometrik ve modernize edilmiş formlar Art Deco’yu karakterize eden özellikler arasındadır.

Konusu “Art Deco Stilinin Tekstil Tasarımlarına Yansımaları” olarak belirlenen bu çalışmada; Art Deco stilinin görsel unsurlarının ve dönemin toplumsal koşullarının oluşturduğu çerçeve içerisinde, Art Deco tekstillerinin özelliklerinin belirlenmesi ve günümüz iç mekân tekstil tasarımlarına yansımalarının ortaya konması amaçlanmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında, Art Deco bağlamında iç mekân tekstilleri üzerine yeni önerilerin getirilmesi de çalışmanın bir diğer amacıdır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Kavramsal çerçeve için konu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve elde edilen bilgiler ışığında tanımlar ve açıklamalar yapılmıştır. Daha sonraki süreçte, Art Deco sanat akımında en sık kullanılan motifler ve ABD’nin Miami şehrinde yer alan mimari yapılardan esinlenilerek, AutoCAD ve Photoshop programları kullanılarak yedi adet iç mekân tekstil ürünü tasarlanmış ve çalışmada bu tasarımlara da yer verilmiştir. Bir süreç analiz şeması oluşturularak Art Deco stiline özgü motif veya Art Deco mimari yapısı belirlenmiş, motifin teknik çizimi yapılmış, kompozisyon oluşturulmuş, renklendirme işlemi yapılmış ve desenlendirme işlemi tamamlanan iç mekân tekstilinin, döşemelik kumaş olarak giydirmeye işlemi yapılmıştır. Çalışmalar sonucunda tüm veriler derlenerek analiz edilmiş ve sonuca gidilmeye çalışılmıştır.

Art Deco Stiline Genel Bakış

Art Deco Stilinin Tanımı

Türkçe’ye “dekoratif sanat” olarak tercüme edilen Art Deco kavramının kökeni, Fransızca “sanat” anlamına gelen “art” kelimesiyle, sıfat olan “decoratif” in, “deco” nun birleşimine dayanmaktadır (Kayaalp, 2018: 58). 1920-1930 yılları arasında mimarlıktan uygulamalı sanatlara kadar birçok alanlarda etkisi görülen bir üslup olan Art Deco, Art Nouveau ve Sanat ve El Sanatları Akımı gibi modern bir şeyler bulma amacının ve çabasının bir ürünüdür (Bridge, 2017: 199). Ayrıca Art Deco, endüstriyel tasarım düşüncesinin ve modernleşmenin getirdiği yenilikler olarak da düşünülebilmektedir (Alpat ve Papila, 2019: 563).

Art Deco, Birinci Dünya Savaşı’nın verdiği zararları azaltmaya çalışan Batılılar için kasvetli zamanlarda ortaya çıkmış, savaşa rağmen çok renkliliği, zengin desenleri ile savaşın depresif ruh halini dağıtmış, toplum kendini renge, desene, görkeme, değişimlere, yeniliklere açmıştır. Bu durum dekorasyona, mobilyaya, nesnelere, giyim kuşama, yaşam tarzına kadar yayılmıştır (Yusufoğlu, 2014: 8). Amerikalı sanat tarihçisi Bevis Hillier 1968’de yayınladığı “Art Deco of the 20s and 30s” adlı kitabında, Art Deco adına yer vermesinden sonra kelime yaygınlık kazanmıştır (Kayaalp, 2018: 58-59).

Kavramsallaşmasının geç gerçekleşmesinden ötürü Art Deco estetiği ile ilgili araştırma ve yayınlar 1960’lı yıllarda başlamış ve yayınlar incelendiğinde daha çok mimariyle ilgili çalışmaların yoğunlukta olduğu, plastik sanatlarla ilgili özgün çalışmaların yok denecek kadar az olduğu gözlenmiştir. 1970’lerden sonra ABD’de Art Deco teriminin, giderek artan terminolojik yaygınlık kazanması ile Art Deco estetiği ABD tarafından sahiplenilmiş ve bu sahiplenme günümüzde özellikle popüler kültürün, en çok da sinemanın imkânlarından faydalanılarak gerçekleştirilmiştir (Kayaalp, 2018: 63).

2.2.Tarihsel Süreç İçerisinde Art Deco Stili

Art Deco üslubunda, Ballets Russes adıyla bilinen Rus bale topluluğunun etkisi büyüktür. Ballets Russes topluluğu 1909’da varlıklı bir aileden gelen Sergei Diaghilev (1872-1929) tarafından kurgulanıp hayata geçirilmiştir (Görsel.1).



Görsel.1: Sergei Diaghilev (<https://www.britannica.com/biography/Serge-Pavlovich-Diaghilev>, erişim tarihi: 20.04.2019)

Diaghilev, Rusya’da yaşadığı yıllarda sanat eleştirmeni, sanat tarihçisi ve yayıncısı olarak çalışmış, Arts and Crafts, Art Nouveau ve folklorik etkilerden yola çıkarak Rus sanatını yaygınlaştırmaya çalışmış bu amaçla 1899’da “Mir Iskusstva” (Sanat Dünyası) adlı dergiyi çıkarmış ve daha sonraları Ballets Russes’le özdeşleşen sanatçıları bir araya getirmiştir. Bu sanatçılar; Léon Bakst (1866-1924), Ivan Bilibin (1876-1942), Alexandre Benois (1870-1960)’ dir. Ballets Russes’in kökeninde hem Rus folklorunu hem de Oryantalist motifleri barındıran kostüm ve dekorların Art Deco üslubunda etkisi büyüktür. Örneğin; 1910’da Stravinsky’in tamamladığı baş dansçı Tamara Karsavina’nın (1885-1978) sahne aldığı “L” Diseau du feu” (Ateşkuşu) için Léon Bakst’ın tasarladığı kostümlerdir (Kayaalp, 2018: 72). Şehrazat Balesi’nin başlıca karakterlerinden biri olan Şahzaman için Léon Bakst’ın tasarladığı kostümdeki oryantalist etkiler Avrupa’yı özellikle Fransa’yı etkilemiştir. 1910’dan itibaren bu oryantalist etkiler Fransa’da yayınlanan moda dergilerindeki Art Deco illüstrasyonlarda görülmektedir (Görsel 2-3).



Görsel.2: Léon Bakst’ın Tasarladığı Şehrazat Balesi’nin Kostümleri, 1920
(<https://nga.gov.au/exhibition/balletsrusses>, erişim tarihi: 20.04.2019)



Görsel.3: Léon Bakst, Şehrazat Balesi Set Tasarımı, 1916-17
(<https://nga.gov.au/exhibition/balletsrusses>, erişim tarihi: 20.04.2019)

Art Deco'nun Ballets Russes'in üzerindeki etkilerinin görüldüğü bir başka örnekte "Parade" (Geçit Resmi) adlı gösteridir. Jean Cocteau'nun yazdığı, müziği Erik Satie'ye (1866-1925) dekor ve kostümleri Picasso'ya ait olan bu gösteri Kübo-Fütürist bir tavırla tasarlanmıştır (Kayaalp, 2018: 73) (Görsel.4).



Görsel.4: Pablo Picasso, Parade, 1917 (<http://tyrannyofstyle.com/costumes-of-the-ballets-russes>, erişim tarihi: 20.04.2019)

Ayrıca Diaghilev'in Fransız modernistleriyle yaptığı işbirliği Art Deco estetiğini Ballets Russes sahnesine yansıtmıştır. Örneğin; Sonia Delaunay'ın (1885-1979) Ballets Russes için tasarladığı kostümler Art Deco üslubuna (keskin hatlar, geometrik formlar) uygun unsurlar taşımaktadır (Görsel. 5).



Görsel.5: Sonia Delaunay'ın Kleopatra Balesi İçin Tasarladığı Kostüm, 1918
(<https://collections.lacma.org/node/236410>, erişim tarihi: 21.04.2019)

Bu topluluğun kostüm tasarımlarında pagan, oryantalist ve folklorist etkiler gözlenirken günün moda anlayışında aynı etkiler gözlenmiştir (Çevik, 2013: 170). 1929 yılında Diaghilev'in ölümü ile çeşitli bale toplulukları ortaya çıkmış, topluluktan ayrılan koreograflar Diaghilev'in deneyselci ve avangart geleneğini sürdürerek, ulusal bale topluluğu gibi birçok bale topluluğu oluşturulmuştur. Valois, İngiliz Kraliyet, Türk Devlet Balesi, Balanchine New York Şehir Bale Topluluğunu kurmuş ve bu bale topluluklarını kurumsallaştırmıştır. Diğer sanatçılar da, kendilerini güvende hissettikleri ülkelere yerleşip üretmeye devam etmişlerdir (Tuna, 2017: 21).

Art Deco Tekstillerinin Özellikleri

Çeşitli kaynaklara göre tekstil; elyaftan yüzey elde etme sanatı ve teknolojisi olarak tanımlanmaktadır. Latince bir kavram olan "texere" den textil kelimesi üretilmiştir. Ayrıca örme ya da dokuma anlamlarına da gelmektedir (Akdemir, 2016: 43). Tekstil kelimesinin Türkçe karşılığı dokumacılıktır. Günümüzde çok geniş anlamda kullanılmakla birlikte lif, iplik, yüzey, terbiye, apre, boya, baskı, dikim, süsleme, tasarım, moda, sunum, tutundurma, pazarlama, satış sonrası hizmeti gibi hammaddeden en son ürüne kadar süreci kapsar (Gürcüm, 2013: 21).

Tekstil ürünlerinde yüzey tasarımı ne kadar başarılıysa, bu tekstil ürünü kullanılarak yapılan giysi tasarımı, mobilya tasarımı, ev tekstili tasarımı da o derece başarılı olmaktadır (Akdemir, 2016: 43).

Tekstil endüstrisinde çok çeşitli lifler kullanılmaktadır. Doğal lifler doğada ki isimleri ile anılmaktadır.

Sentetik lifler elde edildikleri monomerin adının başına poli kelimesi getirilerek isimlendirilmektedir. Bitkisel ve hayvansal kaynaklı liflere, doğal (tabii) lifler denilmekle birlikte, insanlar tarafından fabrikalarda üretilen lifler için değişik terimler kullanılmaktadır. Bu lifler için tek bir terim bulunmayıp "Sentetik ve Suni Elyaf" denilmektedir (Seventekin, 2015: 4-6).

Art deco döneminin en önemli lifi rayondur. Başlangıçta pamukla kombine edilerek kullanılmış, fakat sert ve parlak bir malzeme olmasından dolayı, boyanırken özellikle koyu renklerde zor olduğu için, bu lif sadece o dönemde kiri göstermeyişi ve gösterişliliği açısından tercih edilmiştir (Yusufoğlu, 2014: 2).

Bununla birlikte; doğal liflerin fiyatlarının artması, yapay lif olan rayona olan ilgiyi artırmış, 1933'ten sonra doğal liflerin fiyatı artarken rayon fiyatları düşmeye başlamıştır. İpeğin parlaklığına benzetilen rayon ilk zamanlarda ucuz olma özelliği dolayısıyla birçok evde kullanılmaya başlanmıştır. Rayon iki farklı liften yalnızca birinin boyanması ile oluşturulan çapraz-boyalı kumaşlarda ipeğin yerine kullanılmıştır. Doğal ve sentetik materyallerin karışımı ile dayanıklılığı sebebiyle döşeme ve giysi kumaşlarında kullanılmıştır. İpeğin yerine geçebilecek bir kumaş üretme girişimi XIX. yüzyıla kadar sürmüştü fakat 1920'li yılların sonlarına dek başarılı olunamamıştır (Kaymaz, 2005: 96-97). Birinci Dünya Savaşı başlayınca her alanda olduğu gibi tekstil sektöründe de durgunluk başlamıştır (Yusufoğlu, 2014: 4).

1910-1920 yılları arasında tekstilde yaşanan olumlu ve olumsuz gelişmelere rağmen, bu tarih aralığı Art Deco tekstilin ortaya çıktığı yıllar olarak kabul edilmektedir. Dönemin öncü tasarımcılarının sunduğu motiflerdeki çeşitlilik, tekstilde daha sonraki yıllarda kullanılacak olan stilin habercisi olmuştur (Yusufoğlu, 2014: 4).

Art Deco baskılı tekstillerde kullanılan baskı teknikleri şu şekilde sıralanabilir:

- 1-Stencil Baskı Tekniği
- 2-Kalıp Baskı Tekniği
- 3-Şablon Baskı Tekniği
- 4-Silindir Baskı Tekniği

Stencil Baskı Tekniği: Başlangıçta mektuplar için basit desenlerde kullanılan stencil baskı tekniği Japonya'da kumaş baskıcılığında kullanılan zanaattan geliştirilmiş, daha sonra 1850'de Lyons'ta stencil baskı tekniği ile ipek gazete yapımında kullanılmış ve bu teknik şablon baskı tekniği olarak adlandırılmıştır. Stencil baskı ise şablon baskı tekniğinin bir çeşidi olarak gruplandırılmıştır. Bu yöntemle fazla zaman gerektirmesine rağmen suluboya ve guajlarda mükemmel sonuçlar alınabilmekteydi. Tasarımcılar stencil tekniğinin couture işlerine mükemmel cevap verdiğini fark etmişler, bundan dolayı stencil tekniğini birçok sanatçı ve designator, çalışmalarında, tasarımlarında kullanmışlardır (Kaymaz, 2005: 133-134).

Kalıp Baskı Tekniği: Bu teknik genellikle ahşap malzemeler üzerine desen oyulması ile hazırlanmaktadır. Kalıplarda çoğunlukla ıhlamur ağacı tercih edilmektedir. Baskı işlemi kalıpların kumaşa bastırılmasıyla yapılır. Yazmacılık sanatının temelini kalıp baskı tekniği oluşturmaktadır (Uygur ve Yüksel, 2013: 14)

Şablon Baskı Tekniği: Metalik levhalar, kalın kartonlar gibi yüzeylerde desenin kesilmesi ile yapılan bir tekniktir. Üzerine baskı patı döküldükten sonra rakle ile çekilerek baskı patının alta serilen kumaşa aktarımının sağlandığı bir tekniktir. Püskürtme baskılar için de kullanılabilir. (Uygur ve Yüksel, 2013: 14) Şablon baskı tekniğinin 1920-1930 yılları arasında popülerliği artmış, birçok renk kullanımına olanak sağlayan bu teknik geliştirilerek, desinatörlerin tercih ettiği bir yöntem olmuştur (Kaymaz, 2005: 141-142).

Silindir Baskı Tekniği: XIX. ve XX. yüzyıllarda uygulanan bu teknik 1783 yılında Thomas Bell tarafından patentlenmiştir. Tasarım, her bir renk için bakır silindirler üzerine oyulmakta, oyuntu renk ile doldurularak sabit silindirler bir merkez etrafında dönerken renk kumaş üzerine geçirilmektedir. Bu teknikte kumaşın tüm genişliği basılmaktadır (Kaymaz, 2005: 145).

Birçok sanat akımından, kültürlerden ilham alan ve bütün bunları kendi stilinde birleştiren Art Deco, mimariden, grafik sanata kadar, tekstil ve modanın da içinde bulunduğu alanda kendini göstermiştir (Yusufoğlu, 2014: 1).

Art Deco dönemi kalıp baskı tekniği ile üretilen yeniden yorumlanmış geometrik çiçek desenleri ya da yoğun renkli tasarımlar, XX. yüzyıldaki tekstil tasarımına ışık tutmuştur (Akbostancı, 2014: 32-33).

Gündelik yaşamdaki her ürünün sanatsal zevki ortaya çıkardığını savunan Viyana atölyesi, seramikten metal işlerine, camdan tekstile kadar birçok alanda üretim yapan sanat ve zanaatçıları bölgesinde toplamıştır. Ürettiği baskı ve dokuma kumaş tasarımlarının, giysilik ve döşemelik kumaş olarak kullanılması, modern tekstil tasarımının gelişini haber vermekle beraber tekstil tasarımcılarına da yeni bakış açıları ve esin kaynağı olmuştur (Yıldırım, 2011: 119-120).

Kumaş ve renk ilişkisi önemlidir. Kumaşta renk, bütünlüğü sağlayan, duyulara hitap eden, rengin farklı uygulamaları ile bir kumaşı çekici ya da itici, sıcak ya da soğuk, uyumlu ya da uyumsuz hale getirebilir. Kumaşta rengin değerlendirilmesi kişisel bir olgudur ve farklı beğeni, farklı tercih ve moda eğilimleriyle belirlenen özellikler taşımaktadır. Kumaşların renk tayininde belirleyici unsurlar ise; Kullanılan renk miktarı, kullanılan renklerin oranı ve diğer renklerle olan ilişkisidir (Yurt, 2006: 32).

Art Deco tasarımında, rengin birkaç tonu krem, leylak tonlarıyla, şeftali, kül grileri, maviler ve ebru ile koyu zemin üzerinde parlak renkler birleştirilerek kullanıldığı görülmektedir. Eski Mısır uygarlığına duyulan ilgiden dolayı, safranlar ve turkuazlara düşkünlük başlamış, Byres kadınların stil palet renklerine yeşil, altın, kahverengi, violet, gülcürusu, scarlet, şeftali renginden oluşan bir grup renk önermiştir. Göze çarpmayan Afrika doğal tekstil renklerinin yerine, parlak ve sentetik renkler kullanılmış bununla beraber bazı Deco tekstil ürünlerinde, hafif organik renk skalaları kullanılmıştır. Wiener Werkstätte için Camille Bikre ve Maria Likarz tarafından tasarlanan dizaynlarda Batı Afrika tekstillerine benzeyen sınırlı kahverengi, turuncu, siyah renkler kullanılmıştır (Kaymaz, 2005: 122-123).

1930'lu yıllarda renk ve formların sadeliği modern tekstil tasarımına yeni bir soluk olmuş, özellikle ev tekstillerinde önemli rol oynamıştır. 1930'lu yılların başlarında boya malzemelerinde gelişmeler olmuş, hem ışığa hem de yıkamaya dayanıklı boyar maddeler ortaya çıkmıştır. Birinci Dünya Savaşı sonrasında endüstrinin renge ilgisi, iç mekânlarda, ev tekstilinde kendini göstermiş, renk, bir odanın dizaynında önemli bir araç olmuştur (Yusufoğlu, 2014: 2).

Tasarımcı Paul Poiret XX. yüzyılda dikkati giysinin formundan yüzeyine ve renklere çekmiş, 1900'lü yıllarda hâkim olan gri, lacivert, koyu mor, haki gibi renkleri tercih etmeyerek yüzey tasarımında rengin etkisini sıcak renklerin tonlarına çekmiştir (Öpöz, 2018: 68).

Tekstil tasarımcıları soyut denemeleri tecrübe etmişler, 1920'li yılların lüks dekoratif yüzeylerinden uzaklaşmıştır. Bu minimal estetiğin öncüsü tasarımcı Sonia Delaunay'dır. 1925 Paris Sergisi süresince Delaunay, zamanının motiflerine sahip elbise ve kumaş baskılarını göstermiş, bu geometrik motifler, farklı renk vericilerin etkileşimi hakkındaki teoriler üzerine kurulmuş, renkler en yüksek etkiyi bırakmak amacıyla, çizgiler ve dalgalar şeklinde bloklar yaparak gruplaştırılmıştır (Yusufoğlu, 2014: 91). Zamanla modernizm etkili olmaya başlamış, 1935 yılından sonra kumaş desenleri sadeleşmeye başlamış, renkler parlaklığını kaybetmiştir (Yusufoğlu, 2014: 94).

Geometrik bir tasarım olan Art Deco, kareler, üçgenler ve daireler gibi soyut biçimlerden oluşmakta, geometrik düzenlemeler, serbestlik duygusu veren geniş alanlar, küçük, düzenli, mekanik biçimde yerleştirilmiş tasarımlara kadar bir çeşitlilik göstermektedir. Art Deco etkisi gösteren desenler üç döneme ayrılmaktadır:

I. Stilize edilen çiçek ve hayvan motifleri dönemi

II. Düz, paralel çizgiler dönemi

III. Depresyon yılları dönemi

I. Stilize edilen çiçek ve hayvan motifleri: 1920'lerin çiçek ve hayvan motifleri, New York'ta Chrysler Building'in açık çizgileri, sunburst'un (güneş patlaması) keskin kenarlı motifleri zigzag modern olarak tanımlanan tasarım dönemidir.

II. Düz, paralel çizgiler dönemi: II. dönem, 1930'ların başında düz, paralel çizgiler ve noktalar, rüzgâr tarafından götürülüyormuş gibi kavis oluşturan desenler, aerodinamik-modern olarak tanımlanan tasarım dönemidir.

III. Depresyon yılları dönemi: Neoklasik formların modern stilizasyonunda temellenen çok yalın bir görünüme sahip olan klasik-modern olarak tanımlanan dönemdir (Kaymaz, 2005: 99-100).

1920'li yıllarda çiçek motifleri Dufy'nin arabesk tarzını değiştirmiş, ortaya daha geometrik ve düz çizgilerin baskın olduğu yeni formlar çıkmış ve 1925 Paris Sergisi'nde bunların bir çoğuna yer verilmiştir. Zamanla egzotizm tasarımlara girmeye başlamış, pastoral desenler çiçek motifleriyle birleştirilmiş, kumaşlara filler, papağanlar vb. tropik orman temalı desenler yansımıştır (Yusufoğlu, 2014: 88-89).

1923-1924 yıllarında geometrik desenler varlığını göstermeye başlamış, çiçek desenlerinin yerini almıştır. Tasarımcılar başlarda çiçek ve yaprak motiflerini geometrik şekillere sokmuşlar sadece çizgilerin birleşiminden biçimler ortaya çıkarmışlar, bu gelişmeler, kübizm ve soyut sanata yönelen ressamlar tarafından süreç hızlandırmış, bu yeni geometrik tasarımlar Wiener Werkstätte, Bauhaus, Functionalist okullarını da etkilemiştir (Yusufoğlu, 2014: 90).

1929 yılındaki Wall Street olayı, borsadaki ani düşüşle birlikte zor günlerin başlamasına sebep olmuştur.

Depresyon dönemi diye adlandırılan bu dönem 1931'de Fransa'yı da olumsuz yönde etkilemiş, bu da dekoratif sanatların elit müşterilerini kaybetmesine neden olmuştur. Zevk duygusu değişmiş, zevk duygusunun değişmesi ise yeni tasarımların ortaya çıkmasına engel olmuştur. Buna karşılık profesyoneller ve halk geleneksel değerlere sığınmış, alıcılar, klasik, kırsal ve bölgesel stili tercih edip "modern stil" den uzaklaşmışlardır. Sonuç olarak birçok üretici maliyeti ya da riski olmayan eski desenleri kullanmayı tercih etmişlerdir. 1935'ten sonra geometrik soyut eğilim önemini yitirmiş, 1935'ten sonra kumaş desenlerinin çoğunluğu gittikçe basitleşmiş, çoğu kez birkaç çizgi ya da iki üç nüans çiçekli desen kullanılarak tasarımlar oluşturulmuştur (Kaymaz, 2005: 104-105).

Lyon Belediyesi ipek endüstrisini ön plana çıkarmak için Lyon'daki okulları finanse etmiş, kadınlar için kurslar açmıştır. Lyonnais Güzel Sanatlar Okulu ipek tasarımı üzerine eğitimler vermiştir. 1931 yılına kadar ipek koleksiyonlarında çiçek ve bitkisel motifler hâkim olmuştur (Stewart, 2008: 31).

Art Deco stiline ait bir tekstil ürünü kategorize etmek, hangi akım etkisiyle ortaya çıktığını belirtmek kolay olmamıştır. Bu stil geçmişe ait çeşitli dekoratif trendlerden gelen etkileri içeren tamamlayıcı bir etiket olmuş, tüm dekoratif sanatlarda olduğu gibi bir evrim içine girmiştir (Yusufoğlu, 2014: 78-79).

Art Deco tekstilleri kesin sınırlara sahip olmamasına rağmen bu süreçleri dönemsel farklılıklarla açıklamak mümkündür. Bu süreçler şu şekilde sıralanabilir:

I. Kuruluş Dönemi: 1910-1912'de başlayıp Birinci Dünya Savaşı ile kesintiye uğrayıp, 1925'teki uluslararası sergiye kadar devam eden dönemdir.

II. Floral Art Deco'nun Gelişen Dönemi: Birinci Dünya Savaşı bitiminde başlayıp, 1929'a kadar sürmüştür. Homojen ve belirgin tarzın geliştiği dönemdir.

III. Geometrik Art Deco Dönemi: 1923-1925 tarihleri arasında ortaya çıkmıştır. Radikal teması ile büyük başarıya yönelmiştir. Fakat 1937'de Sanat ve Teknik Sergisi olduğu zaman "Exposition des Arts et Techniques" rayına oturmuştur. Bu süreçte dekoratif sanatçıları ve özellikle moda desinatörleri bu çok stilize desenlerden sıkılmışlardır.

IV. Barok ve Neoklasik Dönem: Bu stildeki kumaşlar 1933 yıllarında ortaya çıkmış ve popülerliği gittikçe artmıştır. Düz çizgiler ve doğru açılı kavislerin yerine fantezi, lirik ve düş gücü geçerek, Art Deco'nun sinyallerini veren estetik duygusu ortaya çıkmıştır (Kaymaz, 2005: 87).

Art Deco döneminde tekstil iç mekân tasarımlarında etkili olmuş, yemek odalarında, zeminde, sandalyelerde, duvarlarda, masa ve pencerelerde kullanılan tekstiller önemli bir rol oynamıştır. Vahşi, geometrik ve stilize edilmiş çiçek desenlerinin yanı sıra, sosyal ortamda insanları betimleyen gerçek sahneleri de resmetmişler, hatta bir tema belirleyerek tasarımlar yapmışlardır. Art Deco yemek odaları tasarımı diğer odalara göre sıkıcı olurdu, çünkü o dönemde yemek odaları evdeki resmi odalardan biriydi ve en cesur Art Deco baskılardan biri yemek salonunda kullanılırdı. Eğer Art Deco baskılardan biri pencerelerde kullanılırsa, sandalyeler koordine edici bir renkte kadife ile kaplanır, eğer baskılardan biri sandalyelerde döşemelik kumaş olarak kullanılırsa, pencerelerde düz renk kullanılır, boş bırakılır ya da gölgelik ve ahşap korniş ile kaplanırdı. İç mekânlar bu dönemde gerçek anlamda tasarımcının yansımasıydı. Bu yemek odalarının bulunduğu evler modern, zarif ve şıktı (Dowdy, 2005: 61-63).

1920'lerin başlarında ev tekstillerinde Barok sanatına ilgi duyulmaya başlanmış, hem sofistike hem de buluşçu yaklaşımlarla eski tarz kumaşlar yeniden kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum bazı üreticileri kullanılmış görünümlü yeni kumaşlar tasarlamaya sevk etmiştir. Eski kumaş görüntüsü baskı bloklarının basitçe kesilmesiyle de sağlanabiliyordu. Ayrıca kadifeler, bükümlü satenler eskitilmiş etkisi verilebilmesine karşın, bu dönemde, el boyaması ve örmecilik oldukça önemli olmaya başlamıştır. 1920-1930'lu yıllarda tekstil sanatları dekoratif bir tarzı izlemiş, bu dönemde en çok gereksinim duyulan, kaliteli tekstil malzemesi olmuştur (Yurt, 2006: 11-12). Art Deco stiline ahşap ve metalin birlikte kullanıldığı yatak odasında koltuk döşemeleri, kumaşları hayvan derisinden yapılmıştır (Gümüşeli, 2016: 14) Bu dönemde mobilyaların iç kısımlarında, masa ve sandalyelerde döşemelik olarak ilk kez deri kullanılmıştır (Ozan, 2009: 88-89).

Art Deco Bağlamında İç Mekân Tekstil Tasarım Süreci ve Uygulamaları

Hazırlanan koleksiyon toplam yedi adet tasarımdan oluşmaktadır. Tasarımların süreç analizleri yapılarak uygulama aşamasında bu sıra izlenmiştir. Süreç analizi, ilk tasarımda Art Deco stiline özgü motifin belirlenmesi, diğer tasarımlarda ise Art Deco mimari yapının belirlenmesi ile başlamaktadır. Ardından mimari yapılarda öne çıkan Art Deco stiline özgü belirli motiflerin teknik çizimleri yapılmış, teknik çizimleri yapılan birim halindeki motiflerle temel tasarım yöntemleri aracılığıyla kompozisyonlar oluşturulmuştur. Kompozisyonların

belirlenmesinin ardından renklendirme işlemine geçilmiştir. Desenlendirme işlemi tamamlanan iç mekân tekstillerinin döşemelik kumaş olarak sandalye ve koltuklar üzerinde giydirme işlemi yapılarak üretim süreci sona ermiştir.

Tasarım No: 1 Süreç Analizi ve Uygulama

1 no’lu tasarımda Art Deco mimarisinde sıkça kullanılan motiflerden biri olan yelpaze motifi kullanılmıştır. Bu motif, Art Deco’nun karakteristik özellikleri arasında yer alan geometrik formlarla birlikte simetrik kompozisyon içinde kullanılmıştır. Tasarım sürecinde ilk olarak Art Deco mimarisinde kullanılan motifler incelenmiştir. Kullanılacak motife karar verildikten sonra, motifin tasarımı ve teknik çizimi AutoCAD programı ile yapılmıştır. Teknik çizimin ardından birim halindeki motifle temel tasarım yöntemleri aracılığıyla kompozisyon oluşturulmuştur. Kompozisyonların belirlenmesinin ardından renklendirme işlemi Photoshop programı ile yapılmıştır. Desenlendirme işlemi tamamlanan iç mekân tekstilinin, döşemelik kumaş olarak giydirme işlemi yapılarak tasarım süreci sona ermiştir.



Görsel. 6: İç Mekân Tekstilinin Teknik Çizimleri ve Döşemelik Kumaş Olarak Giydirme İşlemi, Tasarım No:1

Tasarım No: 2 Süreç Analizi ve Uygulama

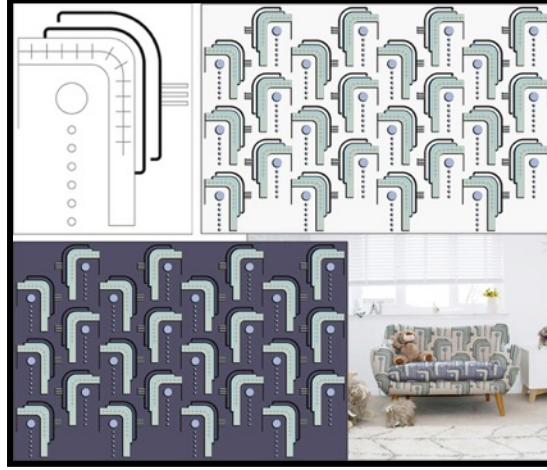
2 no’lu tasarımda ABD’nin Miami şehrinde yer alan Art Deco mimari yapılarından “Crescent Hotel” seçilmiştir. Otel 1938 yılında mimar Henry Hohauser tarafından tasarlanmıştır. Diğer Art Deco mimari yapılarının çoğundan farklı olarak bu yapı, asimetrik cephe düzenine sahiptir. Art Deco mimari yapılarında görülen geometrik ve dairesel motifler bu yapıda da kullanılmıştır (<https://virginia-duran.com/2014/03/20/miami-the-best-of-art-deco-architecture/>) (Erişim Tarihi: 21.07.2019).



Görsel. 7: Crescent Hotel, Henry Hohauser, 1938, Miami

(<https://virginia-duran.com/2014/03/20/miami-the-best-of-art-deco-architecture/>, erişim tarihi: 22.07.2019)

Crescent Hotel'in ön cephesinde yer alan mimari motiflerden esinlenilerek AutoCAD programı ile teknik çizimi yapılmıştır. Teknik çizimin ardından birim halindeki motifle temel tasarım yöntemleri aracılığıyla kompozisyon oluşturulmuştur. Kompozisyonların belirlenmesinin ardından renklendirme işlemi Photoshop programı ile yapılmıştır. Desenlendirme işlemi tamamlanan iç mekan tekstilinin, döşemelik kumaş olarak giydirme işlemi yapılarak tasarım süreci sona ermiştir.



Görsel. 8: İç Mekân Tekstilinin Teknik Çizimleri ve Döşemelik Kumaş Olarak Giydirme İşlemi, Tasarım No: 2

Tasarım No: 3 Süreç Analizi ve Uygulama

3 no'lu tasarımda ABD'nin Miami şehrinde yer alan Art Deco mimari yapılarından "Carlton Hotel" seçilmiştir. Otel 1937 yılında mimar Henry Hohauser tarafından tasarlanmıştır. Yapının cephesi simetriktir. İçinde küçük bir pencere olan merkezi bölümün üst kısmı basamaklı piramit şeklindedir. Merkezi bölümdeki pencerelerin altında ve üstünde Aztek ve Maya motiflerinden oluşan duvar süsleri bulunmaktadır. Binanın giriş kapısının her iki yanında sekizgen şeklinde lomboz (gemi penceresi) pencereler yer alır (<http://www.technologybase.com/beachdeco/knavNextLevel.aspx?objID=Carlton>) (Erişim Tarihi: 23.07.2019).



Görsel. 9: Carlton Hotel, Henry Hohauser, 1937, Miami
(<http://www.bigfoto.com/america/florida/>, erişim tarihi: 23.07.2019)

Carlton Hotel'in ön cephesinde yer alan mimari motiflerden esinlenilerek AutoCAD programı ile teknik çizim yapılmıştır. Teknik çizimin ardından birim halindeki motifle temel tasarım yöntemleri aracılığıyla kompozisyon oluşturulmuştur. Kompozisyonların belirlenmesinin ardından renklendirme işlemi Photoshop programı ile yapılmıştır. Desenlendirme işlemi tamamlanan iç mekan tekstilinin, döşemelik kumaş olarak giydirme işlemi

yapılarak tasarım süreci sona ermiştir.



Görsel. 10: İç Mekân Tekstilinin Teknik Çizimleri ve Döşemelik Kumaş Olarak Giydirme İşlemi, Tasarım No: 3

Tasarım No: 4 Süreç Analizi ve Uygulama

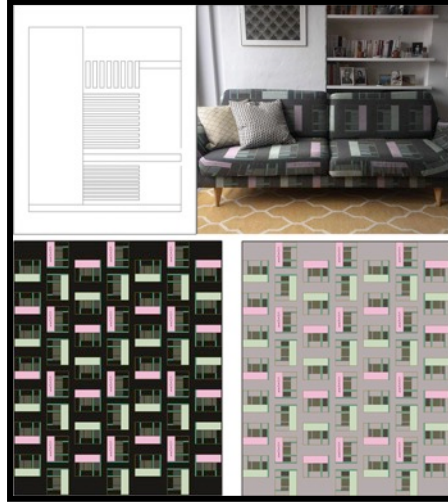
4 no'lu tasarımda ABD'nin Miami şehrinde yer alan Art Deco mimari yapılarından "Colony Hotel" seçilmiştir. Otel, 1935 yılında mimar Henry Hohauser tarafından tasarlanmıştır. Eylül 1926'daki büyük kasırgadan sonra Miami sahilinde ilk inşa edilen binalardan biridir. Otelin cephesi Art Deco stilinin simgesidir. Basit ve geometriktir. Otelin adını taşıyan ters "T" şeklindeki kalın geometrik parça cepheyi ikiye ayırmaktadır ("Miami Icons: The Colony Hotel, The Most Famous Art Deco Building On Ocean Drive", 2014, 4. paragraf).



Görsel. 11: Colony Hotel, Henry Hohauser, 1935, Miami

(<https://www.bluffton.edu/homepages/facstaff/sullivanm/florida/miami/colony/colony.html>, erişim tarihi: 24.07.2019)

Colony Hotel'in ön cephesinde yer alan mimari motiflerden esinlenilerek AutoCAD programı ile teknik çizim yapılmıştır. Teknik çizimin ardından birim halindeki motifle temel tasarım yöntemleri aracılığıyla kompozisyon oluşturulmuştur. Kompozisyonların belirlenmesinin ardından renklendirme işlemi Photoshop programı ile yapılmıştır. Desenlendirme işlemi tamamlanan iç mekan tekstilinin, döşemelik kumaş olarak giydirme işlemi yapılarak tasarım süreci sona ermiştir.



Görsel. 12: İç Mekân Tekstilinin Teknik Çizimleri ve Döşemelik Kumaş Olarak Giydirme İşlemi, Tasarım No: 4

Tasarım No: 5 Süreç Analizi ve Uygulama

5 no’lu tasarımda ABD’nin Miami şehrinde yer alan Art Deco mimari yapılarından “Greystone Hotel” seçilmiştir. Otel, 1939 yılında Henry Hohauser tarafından tasarlanmıştır. Streamline Moderne etkileriyle, Art Deco üslubunda üç katlı olarak inşa edilmiştir. Ön cephesi asimetriktir. Radyo antenine benzeyen iki adet kulenin arasında, otelin isminin yazılı olduğu dikey kütle bulunmaktadır. Çatı hattı basamaklı piramit şeklindedir. Giriş kapısının her iki yanında lomboz (gemi penceresi) pencereler yer alır (<https://www.ruskinarc.com/mdpl/Museum/4842-1920%20Collins%20Ave/view>) (Erişim Tarihi: 24.07.2019).



Görsel. 13: Greystone Hotel, Henry Hohauser, 1939, Miami
(<https://tr.pinterest.com/pin/385480049354059740/>, erişim tarihi: 24.07.2019)

Greystone Hotel’in ön cephesinde yer alan mimari motiflerden esinlenilerek AutoCAD programı ile teknik çizim yapılmıştır. Teknik çizimin ardından birim halindeki motifle temel tasarım yöntemleri aracılığıyla kompozisyon oluşturulmuştur. Kompozisyonların belirlenmesinin ardından renklendirme işlemi Photoshop programı ile yapılmıştır. Desenlendirme işlemi tamamlanan iç mekan tekstilinin, döşemelik kumaş olarak giydirme işlemi yapılarak tasarım süreci sona ermiştir.



Görsel. 14: İç Mekân Tekstilinin Teknik Çizimleri ve Döşemelik Kumaş Olarak Giydirme İşlemi, Tasarım No: 5

Tasarım No: 6 Süreç Analizi ve Uygulama

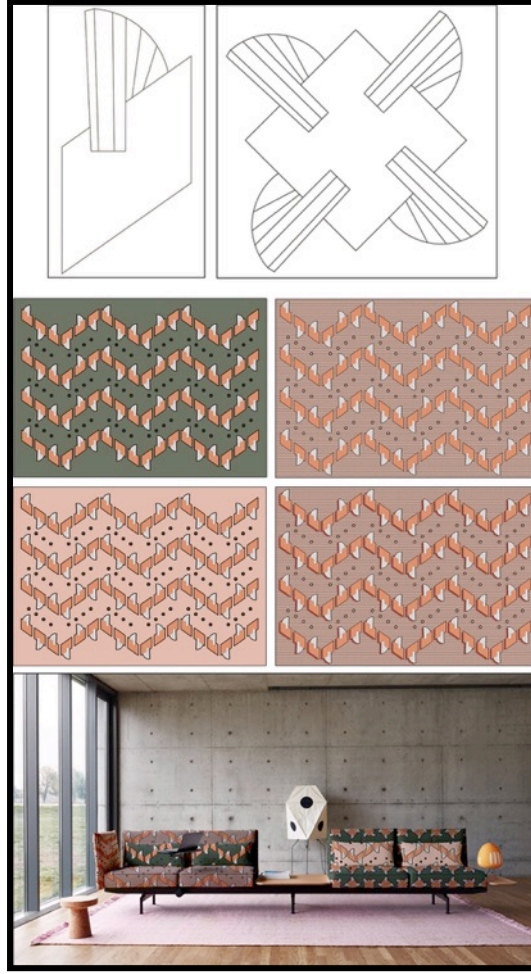
6 no'lu tasarımda ABD'nin Miami şehrinde yer alan Art Deco mimari yapılarından "Delano Hotel" seçilmiştir. 1947 yılında Robert Swartburg tarafından tasarlanan Delano Otel, adını ABD'nin 32. başkanı Franklin Delano Roosevelt'ten almaktadır. Otelin beyaz ikonik kulesi, Art Deco stilini yansıtmaktadır. (<http://www.jeromemorlot.com/blog/delano-hotel-new-chapter-art-deco-icon/>) (Erişim Tarihi: 25.07.2019) (<http://scholar.library.miami.edu/miamidigital/timelineAll.php?IDcategory=23>) (Erişim Tarihi: 25.07.2019).



Görsel. 15: Delano Hotel, Robert Swartburg, 1947, Miami

(<http://www.jeromemorlot.com/blog/delano-hotel-new-chapter-art-deco-icon/>, erişim tarihi: 25.07.2019)

Delano Hotel'in çatısında yer alan beyaz ikonik kuleden esinlenilerek AutoCAD programı ile teknik çizim yapılmıştır. Teknik çizimin ardından birim halindeki motifle temel tasarım yöntemleri aracılığıyla kompozisyon oluşturulmuştur. Kompozisyonların belirlenmesinin ardından renklendirme işlemi Photoshop programı ile yapılmıştır. Desenlendirme işlemi tamamlanan iç mekan tekstilinin, döşemelik kumaş olarak giydirme işlemi yapılarak tasarım süreci sona ermiştir.



Görsel. 16: İç Mekân Tekstilinin Teknik Çizimleri ve Döşemelik Kumaş Olarak Giydirme İşlemi, Tasarım No: 6

Tasarım No: 7 Süreç Analizi ve Uygulama

7 no’lu tasarımda ABD’nin Miami şehrinde yer alan 25 katlı apartman binası “South Pointe Tower” seçilmiştir. John A. Hinson tarafından 1987 yılında inşa edilmiştir. Bölgede inşa edilen ilk yüksek katlı apartman binasıdır. Art Deco döneminde inşa edilmemesine rağmen, yapının çatı bölümü Art Deco mimarisine özgü basamaklı piramit şeklindedir ve güneş ışınları motifi kullanılmıştır (<https://www.miamicondoinvestments.com/south-pointe-tower>) (Erişim Tarihi: 21.07.2019).



Görsel. 17: South Pointe Tower, 1987, Miami

(<https://www.bexrealty.com/real-estate/Miami-Beach/South-Pointe-Tower/>, erişim tarihi: 29.07.2019)

South Pointe Tower'ın çatı bölümünde yer alan Art Deco mimarisine özgü karakteristik motiflerden esinlenilerek AutoCAD programı ile teknik çizim yapılmıştır. Teknik çizimin ardından birim halindeki motifle temel tasarım yöntemleri aracılığıyla kompozisyon oluşturulmuştur. Kompozisyonların belirlenmesinin ardından renklendirme işlemi Photoshop programı ile yapılmıştır. Desenlendirme işlemi tamamlanan iç mekan tekstilinin, döşemelik kumaş olarak giydirme işlemi yapılarak tasarım süreci sona ermiştir.



Görsel. 18: İç Mekân Tekstilinin Teknik Çizimleri ve Döşemelik Kumaş Olarak Giydirme İşlemi, Tasarım No: 7

Sonuç

Daha çok dekoratif özellikleri ile ön plana çıkan Art Deco stili, mimariden giyime kadar bütün tasarım alanlarında kendisini göstermiştir. 1920'li yıllarda ortaya çıkan ve 40'lı yılların ortalarına kadar Avrupa ve Amerika'da etkili olan ve özellikle iki dünya savaşı arasında bütün dünyaya yayılmış bir üsluptur. Art Deco stili, sadece yaşandığı dönemde başlayıp bitmiş bir sanat üslubu olmamıştır. Ortaya çıktığı 1920'li yıllar, günümüzde bile yansımalarını gördüğümüz Art Deco stilinin başlangıç noktası olarak kabul edilebilir. Bu stile ait kavramlar ve tekstil alanındaki etkileri bu çalışma ile yeniden gözden geçirilmiştir. "Art Deco Stilinin Tekstil Tasarımlarına Yansımaları"nı konu alan bu çalışmasının amacı; Art Deco stilinin tekstil alanındaki özelliklerini ve günümüz iç mekân tekstil tasarımlarına yansımalarını ortaya koymaktır.

Çalışmada Art Deco stili genel bir bakış açısıyla incelenmiş, tarihsel süreç içerisinde Art Deco stilinin ortaya çıkışı ve gelişimi ele alınmıştır.

Ballets Russes, Rus sanatını yaymak amacıyla kurulmuş bir bale topluluğudur. Bu topluluk danstan daha çok Art Deco stilinin etkisindeki sahne ve kostüm tasarımlarıyla ön plana çıkmıştır. Oryantalist etkiler taşıyan sahne kostümleri dönemin modasına damga vurmuştur.

Sanayi ürünlerinin estetikten yoksun olduğunu düşünen sanatçılar, sanat-zanaat ve sanayi ile işbirliği yapılması gerektiği fikrini savunmuşlar ve bunun için uzun yıllar çalışmalar yapmışlardır. Sanat-zanaat ve sanayi işbirliği Art Deco döneminde sağlanmıştır. 1925 yılında Paris'te açılan Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes (Uluslararası Modern Dekoratif ve Endüstriyel Sanatlar Sergisi) sergisinde bu işbirliğinden doğan ürünler sergilenmiştir. Seri üretim ile çoğaltılan bu modern tarzdaki ürünler, toplumdaki her sınıfın ulaşabileceği uygun fiyatlı ürünler olmuştur. Avrupa ve dünyanın birçok yerinden sergiye katılan tasarımcı ve ziyaretçiler sayesinde Art Deco tüm dünyada yaygınlık kazanmıştır.

Yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen bilgilere göre Art Deco stili İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla etkisini yitirmiş, 1960'lı yıllarda yeniden canlandığı ve günümüze kadar etkisini mimarlık, mobilya, iç mimari, grafik, sinema, moda ve tekstil alanlarında devam ettirdiği tespit edilmiştir. Ayrıca Art Deco stilinin Güzel Sanatların birçok alanında etkili olduğu görülmüştür.

Art Deco tekstillerinin özelliklerini incelediğimizde, Art Deco olarak adlandırılacak tek bir tekstil biçiminden

söz edilememektedir. Art Deco tekstilleri ancak kuruluş dönemi, floral dönem, geometrik dönem, Barok ve Neoklasik dönemler olarak tarihsel bir zaman çerçevesinde adlandırılabilmiş ve sınıflandırılmıştır.

Çalışma içerisinde Art Deco stiline ait 7 adet özgün döşemelik kumaş tasarımından oluşan bir koleksiyon hazırlanmıştır. Uygulama örneklerini oluşturan özgün tekstil tasarımlarının konseptini çoğunlukla Art Deco mimarisinde kullanılan motifler oluşturmaktadır. Bununla birlikte ilk tasarımda Art Deco stiline özgü bir motif, diğer tasarımlarda ise bu döneme ait mimari yapıların dış cephelerinde yer alan geometrik motiflerden yola çıkılarak tasarımlar ortaya konulmuştur. Art Deco yapılarında sıklıkla kullanılan güneş ışınları, yelpaze, basamaklı piramit, doğrusal ve geometrik formlar gibi motiflere desen tasarımlarında yer verilmiştir. Uygulama sürecinin sonunda belirli sonuçlara ulaşılmıştır:

Koleksiyon temasını "Art Deco Mimarisinde Kullanılan Motifler" oluşturmaktadır. Art Deco mimari yapıların çokluğu ve mimari yapıların dış cephelerindeki motiflerin zenginliği koleksiyon oluşturma sürecinde katkılar sağlamıştır. Art Deco mimari yapılarında çoğunlukla geometrik formların kullanıldığı tespit edilmiş ve hazırlanan tasarımların tamamında bu motiflerden faydalanılmıştır. Art Deco stilinin bünyesinde barındırdığı simetri özelliğinin kompozisyonu kurma açısından kolaylık sağladığı, ancak görsel etki açısından monoton bir etki bırakabildiği düşünülmektedir. Koleksiyondaki tasarımlar ağırlıklı olarak ABD'nin Miami şehrinde yer alan Art Deco yapılarından esinlenilerek hazırlanmıştır. Bu yapıların dış cephelerinde kullanılan ve en çok tercih edilen renkler olan pembe, krem rengi, açık mavi, açık yeşil gibi pastel tonlar kompozisyonların renklendirme sürecinde kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda Art Deco stili kullanılarak ortaya çıkarılan tekstil tasarımlarına bakıldığında, bu stilin içinde barındırdığı güzellik ve lüks anlayışı ile birlikte, diğer tasarım alanlarında olduğu gibi tekstil alanında da geçmişten günümüze tasarımcılara ilham kaynağı olmaya devam edeceği anlaşılmıştır.

Kaynaklar

- Akbostancı, İ. "20. ve 21. Yüzyıllarda Tekstil Baskı Tasarımı ve Üretiminin Değişen Tanımı". *Sanat ve Tasarım Dergisi* 5 (2014): 31-41.
- Akdemir, N. *Sanat ve Tasarım Bağlamında Tekstil Yüzeylerinde Bipolar Bozukluğun İfadesi*. Yayınlanmamış sanatta yeterlik tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, 2016.
- Alpat, F. N. ve Papila, A. "Erte ve Tasarımlarının 20. Yüzyıl Kadın Modası ve Art Deco Akımının Ortaya Çıkışına Etkileri". *İdil Sanat ve Dil Dergisi* 8, 57 (2019): 563.
- Bridge, N. *Mimarlık 101 Mimari Üsluplar, Önemli Yapılar ve Ünlü Mimarlar Hakkında Bilmeniz Gereken Her Şey*. İstanbul: Say Yayınları, 2017.
- Çevik, M. *Tarihsel Gelişim Süreci İçinde Ballets Russes'in Sahne Tasarımına Yansıması*. Yayınlanmamış sanatta yeterlik tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2013.
- Dowdy, S. A. *The Arts Of Early Twentieth Century Dining Rooms: Arts and Crafts, Art Nouveau, and Art Deco*. Athens: The University of Georgia, 2005.
- Erzen, J. N. "Art Deco: Yerel Sembolizmden Uluslararası Üsluba. Arredamento". *Mimarlık Tasarım Kültürü Dergisi*, (2005): 59-62.
- Gümüşeli, N. *Cihangir Mahallesi ve Art Deco*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, 2016.
- Gürcüm, B. H. *Tekstil Malzeme Bilgisi*. İstanbul: Kerasus, 2013.
- Kayaalp, A. *Asrileşen İstanbul: 1923-1940 Yılları Arasında İstanbul'da Güzel Sanatlar ve Mimarlık Alanında Art Deco*. Yayınlanmamış sanatta yeterlik tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 2018.
- Kaymaz, Ü. *Art Deco Stilinin Desen Özellikleri ve Baskılı Tekstillere Etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2005.
- Ozan, M. *Bauhaus Okulu ve Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarisi-İç Mimarisine Etkileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, 2009.

Öpöz, N. 20. Yüzyıldan Günümüze Tekstil Yüzey Tasarımının Giyim Tasarımına Yansımaları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, 2018.

Seventekin, N. Kimyasal Lifler. İzmir: 2015.

Stewart, M. L. Dressing Modern Frenchwomen: Marketing Haute Couture, Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2008.

Tuna, A. "Bahar Ayini: Diaghilev'in Bale Tarihindeki Epik Macerası". *Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma Dergisi* 5 (2017): 16-31.

Uygur, Ayşe ve Yüksel, Dilek. Tekstil Baskı Stilleri. İstanbul: Bayko Matbaa ve Yayıncılık Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti., 2013.

Yıldırım, L. "Sanat- Zanaat Buluşması ve WienerWerkstätte Tekstilleri". *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1 ,8 (2011): 105-122.

Yurt, D. Ev Tekstilinde Renk Olgusu. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, 2006.

Yusufoğlu, T. Art Deco Akımı Bağlamında Kadın Giyimi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Haliç Üniversitesi, 2014.

Elektronik Kaynaklar

Duran, V. (2014). Miami: The Best Of Art Deco Architecture. Virginia Duran içinden.

Erişim adresi: <https://virginia-duran.com/2014/03/20/miami-the-best-of-art-deco-architecture/> Erişim tarihi: 21.07.2019

Carlton. (t.y.). Technology Base içinden.

Erişim adresi: <http://www.technologybase.com/beachdeco/knavNextLevel.aspx?objID=Carlton> Erişim tarihi: 23.07.2019

Cohen, T. (2014). Miami Icons: The Colony Hotel, The Most Famous Art Deco Building On Ocean Drive. Miami New Times içinden.

Erişim adresi: <https://www.miaminewtimes.com/arts/miami-icons-the-colony-hotel-the-most-famous-art-deco-building-on-ocean-drive-6487550> Erişim tarihi: 21.07.2019

Greystone Hotel. (t.y.). Ruskin Arc içinden.

Erişim adresi: <https://www.ruskinarc.com/mdpl/Museum/4842-1920%20Collins%20Ave/view> Erişim tarihi: 24.07.2019

Modernism. (t.y.). Travel, Tourism, & Urban Growth In Greater Miami Miami Timeline: Themes içinden.

Erişim adresi: <http://scholar.library.miami.edu/miamidigital/timelineAll.php?IDcategory=23> Erişim tarihi: 25.07.2019

South Pointe Towers. (t.y.). Miami Condo Investments içinden.

Erişim adresi: <https://www.miamicondoinvestments.com/south-pointe-towers> Erişim tarihi: 21.07.2019

ART DECO STYLE REFLECTIONS ON TEXTILE DESIGNS

Kezban SÖNMEZ
İlay UYSAL

Abstract

The Art Deco style, which emerged in the 1920s and was influential in Europe and America until the mid-1940s, is a style that spread throughout the world, especially between the First and Second World War. It was named in 1925 from the Exposition Internationale des Arts de France Modern Industriels (International Exhibition of Decorative and Industrial Arts) in France. The Art Deco style bears traces from many art movements, especially Art Nouveau. This style is also inspired by the cultures of Ancient Egypt, Aztec and Mexico; architecture, interior design, furniture, fine arts, textiles and fashion. In this study, the subject of which was determined as Dec Reflections of Art Deco Style on Textile Designs, it was aimed to determine the characteristics of Art Deco textiles and to reveal their reflections on today's interior textile designs. The lack of design proposals for interior textiles in previous studies makes the issue important. Qualitative research method was used in the study. For the conceptual framework, literature was searched on the subject, and in the following process, the most commonly used motifs in the Art Deco art movement and the architectural structures located in Miami, USA were designed and seven upholstery fabric designs were made and these designs were also included in the study.

Keywords: Art Deco, design, textile.